

UNIVERSITI MALAYA
PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Nama : **SYAR MEEZE BIN MOHD RASHID** (No K.P/Pasport): 890305-14-5655

No. Pendaftaran / Matrik : HGA 130016

Nama Ijazah : IJAZAH SARJANA FALSAFAH

Tajuk Kertas Projek/Laporan Penyelidikan/Disertasi/Tesis (“Hasil Kerja ini”):

**REKA BENTUK KURIKULUM BAHASA ISYARAT MALAYSIA (BIM) UNTUK
GOLONGAN PEKAK BAGI PERKARA ASAS FARDHU AIN (PAFA)**

Bidang Penyelidikan: **LATIHAN KEGURUAN DAN PENDIDIKAN SAINS**

Saya dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:

- (1) Saya adalah satu-satunya pengarang/penulis Hasil Kerja ini;
- (2) Hasil Kerja ini adalah asli;
- (3) Apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hakcipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya dan satu pengiktirafan tajuk hasil kerja tersebut dan pengarang/penulisnya telah dilakukan di dalam Hasil Kerja ini;
- (4) Saya tidak mempunyai apa-apa pengetahuan sebenar atau patut semunasabahnya tahu bahawa penghasilan Hasil Kerja ini melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain;
- (5) Saya dengan ini menyerahkan kesemua dan tiap-tiap hak yang terkandung di dalam hakcipta Hasil Kerja ini kepada Universiti Malaya (“UM”) yang seterusnya mula dari sekarang adalah tuan punya kepada hakcipta di dalam Hasil Kerja ini dan apa-apa pengeluaran semula atau penggunaan dalam apa jua bentuk atau dengan apa jua cara sekalipun adalah dilarang tanpa terlebih dahulu mendapat kebenaran bertulis dari UM;
- (6) Saya sedar sepenuhnya sekiranya dalam masa penghasilan Hasil Kerja ini saya telah melanggar suatu hakcipta hasil kerja yang lain sama ada dengan niat atau sebaliknya, saya boleh dikenakan tindakan undang-undang atau apa-apa tindakan lain sebagaimana yang diputuskan oleh UM.

Tandatangan Calon

Tarikh :

Diperbuat dan sesungguhnya diakui di hadapan,

Tandatangan Saksi

Tarikh :

Nama : DR NORLIDAH ALIAS

Jawatan :

ABSTRAK

Bahasa Isyarat merupakan satu bahasa dan bentuk komunikasi yang digunakan oleh komuniti pekak. Di Malaysia bahasa isyarat yang digunakan adalah Bahasa Isyarat Malaysia (BIM). Penggunaan BIM di dalam pengajaran Perkara Asas Fardhu Ain (PAFA) kepada golongan pekak amat penting supaya pengajaran dapat disampaikan dengan lebih baik dan berkesan. Terdapat dua isu yang berkaitan pembelajaran PAFA kepada golongan pekak iaitu kekurangan bahasa isyarat di dalam termonologi Islam dan ketiadaan kurikulum BIM untuk golongan pekak bagi PAFA. Antara rasional di dalam kajian ini ialah BIM perlu digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran PAFA kepada golongan pekak. Selain itu, suatu bentuk kurikulum khas di dalam pengajaran BIM untuk PAFA perlu diadakan supaya dapat meningkatkan kemahiran individu yang mengajar PAFA kepada golongan pekak. Kajian ini bertujuan untuk mereka bentuk kurikulum BIM untuk golongan pekak bagi PAFA. Antara objektif di dalam kajian ini ialah mereka bentuk objektif, isi kandungan, aktiviti pembelajaran dan bentuk penilaian BIM untuk golongan pekak bagi PAFA mengikut kesepakatan pakar. Teknik *fuzzy delphi* digunakan bagi mendapatkan konsensus pakar dengan mengedarkan instrumen kepada 30 orang pakar yang dipilih daripada pelbagai bidang dan latar belakang bagi menjawab persoalan kajian. Instrumen terdiri daripada empat bahagian merangkumi 28 item bagi mendapatkan konsensus pakar. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pada bahagian objektif majoriti pakar bersetuju bahawa kurikulum BIM untuk golongan pekak bagi PAFA dapat meningkatkan kefahaman dan penguasaan golongan pekak terhadap PAFA dengan menggunakan BIM sebagai alat komunikasi utama serta dapat menarik minat golongan pekak mempelajari PAFA dengan lebih baik dan berkesan (nilai *deffuzzificaton* : 0.72). Manakala bagi bahagian isi kandungan pula, lima item di dalam isi kandungan yang menjadi keutamaan dan persetujuan majoriti pakar iaitu bahasa

isyarat yang berkaitan lafaz syahadah, rukun iman dan rukun islam, bersuci, aurat dan solat (nilai *deffuzification* : 0.767). Seterusnya, pada bahagian aktiviti pembelajaran majoriti pakar bersetuju bahawa aktiviti yang melibatkan penggunaan bahan visual perlu menjadi keutamaan di dalam reka bentuk kurikulum ini (nilai *deffuzification* : 0.78). Pada bahagian bentuk penilaian pula, majoriti pakar bersetuju bahawa bentuk ujian ekspresif dan reseptif adalah bentuk ujian yang perlu menjadi keutamaan (nilai *deffuzification*: 0.74). Keseluruhannya, kesepakatan pakar adalah “sangat bersetuju” dengan reka bentuk kurikulum BIM untuk golongan pekak bagi PAFA.

ABSTRACT

Sign language is a language and a form of communication used by the deaf community. In Malaysia, Malaysian Sign Language (*Bahasa Isyarat Malaysia* or BIM) is widely used. It is fundamental to use BIM in teaching the deaf *Perkara Asas Fardhu Ain* (PAFA) to ensure the teaching process is carried out effectively. There are two issues revolving PAFA studies for the deaf – firstly, lack of signs for Islamic terms and secondly, no BIM curriculum specially designed for PAFA. The rationale of this study is to emphasise the need to use BIM in teaching PAFA to the deaf. A special curriculum must be devised to enhance the skills of individuals teaching PAFA to the deaf. This study assists in designing BIM curriculum for the deaf for the PAFA. Among the objectives of this study is to design the goal, content, learning activities and BIM assessment for PAFA based on the consensus of experts. The *fuzzy delphi* technique is used to obtain consensus of experts, whereby the research instrument is distributed to 30 experts from various fields and background. The instrument consists of four sections comprising 28 items. Research findings portray that in terms of goal, majority of the experts agreed that a proper BIM curriculum for the deaf for the PAFA can increase the understanding of the deaf regarding PAFA, and encourage effective learning of PAFA (*deffuzification value: 0.72*). In terms of content, there are five items which are given priority, namely signs regarding *syahadah*, Pillars of Faith and Pillars of Islam, purification, *aurah* and *solah* (*deffuzification value: 0.767*). As for learning activities, majority of the experts agreed that activities utilising visual aids should be prioritised in designing the curriculum (*deffuzification value: 0.78*). For assessment, majority of the experts agreed that expressive and receptive tests should be given priority (*deffuzification value: 0.74*). Overall, the consensus of experts totally agreed with the design of BIM curriculum for the deaf for the PAFA.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah yang Maha Pengasih lagi Maha Penyayang.

Alhamdulillah rabbil` alamin. Rasa syukur ke hadrat Ilahi dengan limpah dan kurnia-Nya dapat saya menyiapkan disertasi saya atas izin Allah. Selawat dan salam ke atas junjungan mulia Nabi Muhammad SAW. Selain itu, saya memanjatkan rasa syukur dengan ilmu yang dipinjamkan oleh Nya untuk saya. Dengan ilmu inilah yang menjadi pendukung dalam menyiapkan disertasi ini.

Dedikasi disertasi ini saya tujukan kepada Ayahanda, Bonda, dan Kekanda-Kekanda tercinta iaitu Encik Mohd Rashid Bani, Puan Sapiah Md Yamin, Encik Ruzaimi Mohd Rashid, Asma Aida Mohd Nor dan seluruh ahli keluarga yang sentiasa mencurahkan kasih sayang, mengambil berat dan sentiasa memberi sokongan kepada saya sepanjang saya hidup di dunia. Saya yakin dengan restu dan doa mereka, sesuatu usaha dan perkerjaan yang kita lakukan mendapat keberkatan-Nya. Sesungguhnya redha Allah terletak pada redha ibu bapa.

Sekalung penghargaan istimewa yang tidak terhingga saya rakamkan kepada tiga orang penyelia saya yang dikasihi iaitu Dr Norlidah Alias, Dr Nazean Jomhari dan Professor Dato Dr Mohd Yakub @ Zulkifli Mohd Yusoff kerana mereka bertiga banyak memberi bimbingan, tunjuk ajar, mengambil berat, nasihat dan dorongan sepanjang tempoh penyelidikan ini. Terima kasih atas curahan ilmu yang sangat bernilai.

Begitu juga sekalung penghargaan istimewa saya tujukan kepada barisan pengurusan Yayasan Pendidikan Al-Quran bagi Anak Istiimewa (FAQEH) iaitu Encik Zaini Abas, Puan Zaharatul Sophia Abas, Encik Akhyairee Md Raus, Puan Nor `Aziah Daud yang banyak memberi dorongan, nasihat dan bantuan kepada saya sepanjang tempoh pengajian saya. Begitu juga kepada sahabat-sahabat di Yayasan Faqeh / Akademi Faqeh yang banyak

memberi pandangan dan tunjuk ajar kepada saya. Mereka semua umpama keluarga kedua dalam hidup saya.

Tidak juga dilupakan penghargaan istimewa ditujukan kepada Encik Zainuddin Ibrahim, Encik Ngu Kee Shing, Cik Fuziah Rosman, Dr Mohd Nazri Abdul Rahman, Pn Alijah Ujang, Encik Mohd Amzari Tumiran, Dr Zahiah Haris dan Dr Aniza Mohd Said yang banyak memberi nasihat, ilham dan tunjuk ajar kepada saya dalam menyiapkan disertasi ini. Bersyukur ke hadrat Ilahi kerana bertemu insan seperti kalian yang sentiasa membantu dan membimbing diri saya yang lemah ini.

Selain itu, ucapan penghargaan terima kasih yang tidak terhingga kepada insan yang dianggap seperti ahli keluarga saya sendiri iaitu Encik Sono Prabowo kerana menjadi insan yang selalu memberi keceriaan, dorongan, semangat dan perangsang kepada saya ketika saya menyiapkan disertasi ini. Begitu juga, para sahabatku Encik Kamarul Hafizzin, Encik Hazzim Suhaimi, dan Encik Safuan Jamaluddin kerana turut bersama memberi keceriaan dan dorongan kepada saya.

Terima kasih juga saya ucapkan kepada kepada Persatuan Orang Pekak Islam Malaysia (PRISMA), Persatuan Orang Pekak Kuala Lumpur, Persatuan Orang Pekak Negeri Sembilan (NESDA), Persatuan Orang Pekak Negeri Selangor (POCPS), dan SKPK Selangor kerana sudi membantu saya di dalam menyiapkan disertasi ini. Jasa anda semua akan saya kenang sampai bila-bila.

Di samping itu, tidak dilupakan kepada insan-insan yang dekat di hati dan rakan-rakan yang mengenali diri ini khususnya rakan-rakan sekerja di Akademi Faqeh, rakan-rakan di kumpulan wassap “Dr. N’s PhD and masters” dan sebagainya yang banyak memberi sumber inspirasi dan sumber rujukan dalam proses menyiapkan disertasi ini. Segala bantuan

dan perkongsian ilmu didahului dengan ucapan terima kasih. Sebagai penutup penghargaan, ucapan setinggi-tinggi terima kasih buat semua yang terlibat secara langsung mahupun tidak langsung dalam menyiapkan disertasi ini.

Segala jasa dan pengorbanan yang telah ditaburkan tidak terbalas dengan nilai wang ringgit, cukuplah dengan keredhaan Allah untuk kalian semua di dunia dan akhirat. Amin. Insya Allah. Terima kasih atas segalanya.

SENARAI KANDUNGAN

	Halaman
Abstrak	ii
Abstract	iv
Penghargaan	v
Senarai Kandungan	viii
Senarai Jadual	xii
Senarai Rajah	xiv
Senarai Lampiran	xv
Senarai Singkatan	xvi
BAB 1 Pengenalan	1
Penyataan Masalah	8
Tujuan Kajian	12
Objektif Kajian	12
Soalan Kajian	13
Rasional Kajian	13
Signifikan Kajian	14
Delimitasi Kajian	16
Limitasi Kajian	16
Definisi Istilah	17

BAB 2 Sorotan Kajian	20
Pengenalan Kurikulum	20
Perkembangan Pendidikan Bahasa Isyarat di Dunia	22
Perkembangan Pendidikan Bahasa Isyarat di Malaysia	27
Perkembangan Bahasa Isyarat Islam di Dunia	31
Perkembangan Pendidikan Asas Fardhu Ain kepada Golongan Pekak	40
Definisi Bahasa Isyarat	44
Tujuan Penggunaan Bahasa Isyarat kepada Golongan Pekak	45
Bahasa Isyarat untuk Tujuan Pembelajaran Agama Islam	49
Kerangka Teori	50
Model Taba	50
Teori Pembelajaran Konstruktivisme Sosial	53
Kerangka Konsep Kajian	57
Kajian-kajian Berkaitan Penggunaan Bahasa Isyarat, Kurikulum Bahasa Isyarat dan Kepentingan Beragama kepada Golongan Pekak di Luar Negara	58
Kajian-Kajian Berkaitan Penggunaan Bahasa Isyarat, Kurikulum Bahasa Isyarat dan Kepentingan Beragama kepada Golongan Pekak dalam Negara	61
BAB 3 Metodologi Kajian	65
Reka Bentuk Kajian	65
Prosedur Pemilihan Responden	68
Prosedur Pengumpulan Data	71
Prosedur Penganalisan Data	74

BAB 4 Dapatan Kajian dan Analisis	81
Pengenalan	81
Dapatan Maklumat Pakar (Bahagian A)	85
Dapatan Nilai Threshold Bagi Item Objektif, Isi Kandungan, Aktiviti Pembelajaran, dan Penilaian	92
Dapatan Kajian Reka Bentuk Objektif Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA (Bahagian B)	96
Dapatan Kajian Reka Bentuk Isi Kandungan Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA (Bahagian C)	98
Dapatan Kajian Reka Bentuk Aktiviti Pembelajaran Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA (Bahagian D)	100
Dapatan Kajian Reka Bentuk Penilaian Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA (Bahagian E)	102
Kesimpulan	103
BAB 5 Perbincangan, Implikasi dan Cadangan	108
Pengenalan	108
Ringkasan Kajian	108
Perbincangan Dapatan Kajian	110
Perbincangan Dapatan Kajian Reka Bentuk Objektif Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	110
Perbincangan Dapatan Kajian Reka Bentuk Isi Kandungan Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	112
Perbincangan Dapatan Kajian Reka Bentuk Aktiviti Pembelajaran Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	114
Perbincangan Dapatan Kajian Reka Bentuk Penilaian Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	117
Implikasi Kajian	119

Implikasi dan Cadangan Terhadap Amalan	119
Implikasi dan Cadangan Terhadap Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM)	119
Implikasi dan Cadangan Terhadap Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM)	119
Implikasi dan Cadangan Terhadap Ibu Bapa dan Guru Murid Pekak	120
Implikasi dan Cadangan Terhadap Golongan Pekak	120
Sumbangan Terhadap Ilmu Bidang	121
Cadangan Kajian Lanjutan	121
Rumusan	123
RUJUKAN	127
LAMPIRAN	134

SENARAI JADUAL

		Halaman
Jadual 3.1	Butiran Maklumat Peserta Kajian pada Langkah Pertama	68
Jadual 3.2	Jumlah Peserta Kajian pada Langkah Kedua	69
Jadual 3.3	Jumlah Peserta Kajian dalam Setiap Langkah pada Method <i>Fuzzy Delphi</i>	70
Jadual 3.4	Penggunaan Teknik Fuzzy Delphi pada Reka Bentuk Kurikulum	73
Jadual 3.5	Skala Linguistik Lima Point	74
Jadual 3.6	Penggunaan Teknik Fuzzy Delphi pada Setiap Langkah Reka Bentuk Kurikulum	77
Jadual 3.7	Matriks Kajian Reka Bentuk Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	78
Jadual 4.1	Bahagian, Perkara dan Item yang Terdapat di Dalam Borang Soal Selidik Fuzzy	83
Jadual 4.2	Maklumat Pakar Mengikut Sekolah, Pengajian Tinggi atau Persatuan	86
Jadual 4.3	Maklumat Pakar Mengikut Taraf Pendidikan	88
Jadual 4.4	Maklumat Pakar Mengikut Bidang Kepakaran	89
Jadual 4.5	Maklumat Pakar Mengikut Pengalaman Menggunakan BIM	90
Jadual 4.6	Maklumat Pakar Mengikut Pengalaman Mengajar PAFA kepada Golongan Pekak	91
Jadual 4.7	Skala Linguistik Lima Point	92
Jadual 4.8	Nilai Threshold bagi Item Objektif, Isi Kandungan, Aktiviti Pembelajaran dan Penilaian	94
Jadual 4.9	Reka Bentuk Objektif Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	96

Jadual 4.10	Reka Bentuk Isi Kandungan Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	98
Jadual 4.11	Reka Bentuk Aktiviti Pembelajaran Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	100
Jadual 4.12	Reka Bentuk Penilaian Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	102
Jadual 4.13	Susunan Tahap Konsensus Bagi Reka Bentuk Kurikulum BIM untuk Golongan Pekak bagi PAFA	104

SENARAI RAJAH

		Halaman
Rajah 2.1	Model Taba (1962)	52
Rajah 2.2	Teori Konstruktivisme Sosial	56
Rajah 2.3	Kerangka Konsep Kajian	57
Rajah 3.1	Langkah Dalam Proses Fuzzy Delphi	66
Rajah 3.2	Carta Alir Reka Bentuk Kurikulum	67

SENARAI LAMPIRAN

LAMPIRAN A Surat Kebenaran

LAMPIRAN B Borang Soal Selidik

SENARAI SINGKATAN

Akademi FAQEH	Akademi Foundation of Quranic Education for special cHildren (Yayasan Pendidikan Al-Quran bagi Anak Istimewa)
ASL	America Sign Language
BAHEIS	Bahagian Hal Ehwal Islam, Jabatan Perdana Menteri
BIM	Bahasa Isyarat Malaysia
IUCTT	International University College of Technology Twintech
JAKIM	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
KAFA	Kelas Asas Fardhu Ain
KPM	Kementerian Pelajaran Malaysia
KTBM	Kod Tangan Bahasa Melayu
MFD	Malaysia Federation for the Deaf (Persekutuan Orang Pekak Malaysia)
MUFID-OKU	Modul Fardu `Ain Orang Kelainan Upaya
MySL	Malaysia Sign Language
NGO	Non Government Organization (Badan Bukan Kerajaan)
USIM	Universiti Sains Islam Malaysia
OKU	Orang Kurang Upaya
PAFA	Perkara Asas Fardhu Ain
PMR	Penilaian Menengah Rendah
PRISMA	Persatuan Orang Pekak Islam Malaysia
SEE	Signed Exact English
SPM	Sijil Pelajaran Malaysia
UPSR	Ujian Penilaian Sekolah Rendah

